
SERİ

B

CİLT

56

SAYI

1

2006

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ

DERGİSİ

F.1

BU SAYININ HAKEM LİSTESİ (REFEREE LIST OF THIS ISSUE)

Prof. Dr. Tahsin AKALP, Prof. Dr. Sedat AYANOĞLU,
Prof. Dr. Yahya AYAŞLIGİL, Prof. Dr. Hüseyin DİRİK, Prof. Dr. Abdi EKİZOĞLU,
Prof. Dr. Kadir ERDİN, Prof. Dr. Nurgün ERDİN, Prof. Dr. Uçkun GERAY,
Prof. Dr. Ahmet HIZAL, Prof. Dr. Ramazan KANTAY, Prof. Dr. Ahmet KURTOĞLU,
Prof. Dr. Tamer ÖYMEN, Prof. Dr. Necdet ÖZYUVACI, Prof. Dr. Erdal SELMİ,
Doç. Dr. Ferhat GÖKBULAK, Doç. Dr. K. Hüseyin KOÇ, Y. Doç. Dr. Tuncer DİLİK

Orman Fakültesi Dergisi Cilt 56, Seri B/1
ISSN 0535-8418 2006 basımı 500 adet basılmıştır.

İstanbul Üniversitesi
Basım ve Yayınevi Müdürlüğü
Tel: (0212) 631 35 04 - 05

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ DERGİSİ

SERİ **B** CİLT **56** SAYI **1** **2006**

İ Ç İ N D E K İ L E R

Prof. Dr. Ramazan KANTAY; Ar. Gör. Coşkun KÖSE : Türkiye’de Kabuk Konusunda Bugüne Kadar Yapılan Çalışmalar ve Değerlendirme	1
Doç. Dr. S. Nami KARTAL; Y. Doç. Dr. Osman ENGÜR; Ar. Gör. Coşkun KÖSE : Emprenye Maddeleri ve Emprenye Edilmiş Ağaç Malzeme ile İlgili Çevre Problemleri	17
Doç. Dr. Ayhan KOÇ; Ar. Gör. H. Oğuz ÇOBAN; Y. Doç. Dr. Hakan YENER; Değişim Belirlemede Görüntü Farkı ve Görüntü Oranlama Yöntemleri	25
Y. Doç. Dr. Hakan YENER; Doç. Dr. Ayhan KOÇ; Ar. Gör. H. Oğuz ÇOBAN: Uzaktan Algılama Verileri ve Teknik Özellikleri	33
Y. Doç. Dr. Sultan BEKİROĞLU : Türkiye’de Çevre Koruma Hizmetini Üstlenen Kurumun Eleştirisi	49
Ar. Gör. Dr. Aysel ULUS; Ar. Gör. Nilüfer SEYİDOĞLU: Bazı Doğal Geofitlerin Doku Kültürü ile Üretimi	71
Ar. Gör. Dr. Ersel YILMAZ; Doç. Dr. K. Hüseyin KOÇ : Karar Problemlerinin Çözümünde Karar Verme, Karar Destek Sistemleri ve Ormancılık	81

Ar. Gör. Derya SEVİM KORKUT; Prof. Dr. Ahmet KURTOĞLU: Doğrama Üretiminde Malzeme Tüketiminin İncelenmesi	93
Ar. Gör. Dr. Ersel YILMAZ : Tek Değişkenli Problemlere Uygulanacak İstatistik Testlerin Seçiminde Soru Ağacı Yöntemi	103
Ar. Gör. Seçil YURDAKUL EROL; Ar. Gör. Bilge AKGÜN : Avrupa Birliği (AB) Ormancılık Politikası	113
Ar. Gör. H. Tezcan YILDIRIM; Ar. Gör. Nimet VELİOĞLU : Sürdürülebilir Orman Yönetiminde Kriter ve Göstergelerin İrdelenmesi	129
Ar. Gör. Zeynel ARSLANGÜNDOĞDU : İstanbul Boğazı Kış Ortası Sukuşu Sayımı.....	141

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) ORMANCILIK POLİTİKASI

Ar. Gör. Seçil YURDAKUL EROL¹⁾
Ar. Gör. Bilge AKGÜN¹⁾

Kısa Özet

Türkiye’de son yıllarda en önemli gündem maddelerinden biri Avrupa Birliği’dir. Özellikle son dönemlerde Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne giriş sürecinde olumlu gelişmeler olmaktadır. Bu gelişmelerin paralelinde her sektör Avrupa Birliği’ne uyum sürecinde gerekli aşamalardan geçmekte ve geçecektir. Kuşkusuz ormancılık sektörü de bu gelişmelerden etkilenecektir.

Bu çalışmada, ilk olarak Avrupa Birliği’nin orman kaynaklarına ilişkin bilgi verildikten sonra, AB ormancılık politikasının oluşumu, genel yapısı, ormancılığa ilişkin sürdürülen etkinlikler, bu konudaki yeni gelişmeler ele alınmıştır. Daha sonra genişleme ile oluşan etkiler üzerinde durulmuştur. Böylece ülkemiz ormancılığı için Avrupa Birliği uyum sürecinde göz önünde bulundurması gereken önemli noktalar ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Ormancılık politikası, Orman yönetimi, Ormancılık ve AB,

FOREST POLICY OF EUROPEAN UNION (EU)

Abstract

European Union is one of the most important issues in Turkey’s agenda in recent years. Especially, there are some positive progresses in the membership process of Turkey. In the context of these processes, all of the sectors are affected by EU laws and adjusted to new conditions. Certainly forestry sector will be adjusted to these improvements.

In this article, first of all the forest resources of the European Union are explained; then the formation and structure of EU’s forest policy, the activities related with forestry and new trends are expressed. And then the effects of enlargement are stressed. Thus, important components that are essential for our country’s forestry in the membership process of European Union are discussed.

Keywords: European Union, Forest policy, Forest administration, Forestry and EU

1.GİRİŞ

Avrupa Birliği ile ilişkilerimizin neredeyse 50 yıllık bir geçmişi bulunmaktadır. Türkiye, Avrupa Ekonomik Topluluğunun 1958 yılında kurulmasından kısa bir süre sonra 1959’da

¹⁾ İ.Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Politikası ve Yönetimi Anabilim Dalı

Topluluğa tam üye olmak için başvurmuştur. Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasındaki ilişkiler, Avrupa Topluluğu (AT) ile 12 Eylül 1963 tarihinde imzalanan ve 1 Aralık 1964 tarihinde yürürlüğe giren Ankara Anlaşmasının temel oluşturduğu ortaklık rejimi çerçevesinde kurulmuştur. Bu tarihten günümüze kadar geçen süreçte özellikle de 1999 yılında Avrupa Konseyinin Helsinki'de düzenlemiş olduğu toplantının ardından pekçok aşama kaydedilmesine rağmen Türkiye'nin üyeliği henüz kesinleşmemiştir.

Türkiye'nin AB üyeliği süreci pekçok alanda etkisini göstermektedir. Bu bağlamda adı geçen birliğe uyum kapsamında ormancılıkla ilgili öngörülen esaslar yeni yapılanmalarda dikkat çekecektir. Bu doğrultuda Avrupa Birliği Ormancılık Politikasına ilişkin temel süreç ve esasların ortaya konulması yerinde olacaktır.

2. AVRUPA BİRLİĞİNDE ORMAN KAYNAKLARI

Avrupa kıtasında yaklaşık olarak 215 milyon ha. ormanlık ve diğer ağaçlık alan bulunmaktadır. Bu sayı yaklaşık olarak toplam alanın %30'una denk gelmektedir. Orman alanları iklimatik, coğrafik, ekolojik, sosyo-ekonomik koşullar açısından büyük çeşitlilik göstermektedir. Tüm Avrupa'nın içinde Avrupa Birliği'nin (AB) sahip olduğu orman alanı 130 milyon hektar civarındadır (EFİ 2004). Bu da alan olarak, birliğin %35'ine denk gelmektedir. (ANONİM 2005a). Son olarak 2004 yılında gerçekleşen genişlemeden önce AB kapsamında 113,567 milyon hektar ormanlık alan varken 2004 yılında yeni üye olan on ülke ile birlikte ormanlık alan toplam 137,060 milyon hektara ulaşmıştır (EFİ 2004).

Öte yandan Avrupa Birliği ormanları, tür çeşitliliği yönünden ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. İğne yapraklı ormanlar; Avusturya, Finlandiya, Almanya, İrlanda, İsveç, Estonya, Letonya ve Polonya'da ağırlıklı türü oluştururken, yapraklı ormanlar; Fransa, İtalya, Portekiz ve Macaristan'da ağırlıklı türü oluşturmaktadır. Karışık ormanlar ise Çek Cumhuriyetinde en fazla görülen orman türü olarak yer almaktadır(MCPFE 2003).

Ayrıca, Avrupa Birliğine üye ülkelerdeki orman mülkiyeti yapısında da farklılıklar bulunmaktadır. Bunun en önemli nedeni; tarihsel ve kültürel özelliklerdir. Ancak genel olarak bakıldığında özel mülkiyetin ağırlık kazandığı görülmektedir (EUROPEAN PARLIAMENT, 2004). Diğer taraftan AB'nin ilk 15 üyesindeki özel mülkiyetteki ormanlık alanın oranı %65 dolayındadır (GLOBAL FOREST&PAPER 2004). Ancak 1 Mayıs 2004 tarihinde birliğe yeni üye olan 10 ülkeden altısında kamu orman mülkiyeti hakim durumdadır. Yine bu yeni üye ülkelerden üç tanesinde kamu mülkiyeti ve özel mülkiyet yaklaşık olarak eşit dağılım göstermektedir. Sadece Slovenya'da özel orman mülkiyeti%70'e ulaşmaktadır (EFİ 2004).

Söz konusu AB ormanları boreal ormanlardan Akdeniz maki özelliklerine kadar çeşitlilik göstermektedir. Bölge ormanlarının yaklaşık %70'i İsveç, Finlandiya, Fransa ve Almanya gibi ülkelerde bulunmaktadır. Ayrıca Avrupa Birliği dünya ormanlarının %3'lük kısmına sahiptir. Bunun yanında birlik, orman ürünleri ithalat ve ihracatında da önde gelmektedir. Dünya orman ürünleri ihracatın %38'i ve ithalatın %37'si Avrupa Birliği tarafından gerçekleştirilmektedir. İsveç, Finlandiya, Fransa, Almanya ve Avusturya dünya odun ürünleri ihracatında ilk on sırada yer alırken, Almanya, İngiltere, Fransa, Hollanda, İspanya, Belçika ve Lüksembourg dünya odun ithalatında ilk onda yer almaktadır (FAO 2004).

Bunların yanısıra İsveç ve Finlandiya 50.000.000m³'ün üzerinde üretim yaparak, birliğin en çok yapacak odun üretimi yapan ülkelerini oluşturmaktadır. Yine Fransa ve Almanya 40.000.000m³'e yaklaşan odun üretimiyle İsveç ve Finlandiya'yı izlemektedir. Polonya, İspanya, Çek Cumhuriyeti, Avusturya, Letonya, Portekiz, Estonya da 10.000.000 m³'ün üzerinde üretim

yapan birlik ülkeleridir. Benzer şekilde İsveç ve Finlandiya odun tüketiminde de birliğin önde gelen ülkelerindedir (FAO 2003).

3. AVRUPA BİRLİĞİ ORMANCILIK POLİTİKASININ OLUŞUMU

Avrupa Birliği kapsamında, ormancılık politikası oluşturulurken uluslararası toplantıların etkili olduğu görülmektedir. Bunun yanında, ormancılığa ilişkin politikalar ve stratejiler oluşturulurken birlik içerisinde de bazı aşamalardan geçildiği anlaşılmaktadır. Yani, Avrupa Birliği Ormancılık Politikası birlik dahilinde ve dışında gelişen ormancılıkla ilişkili süreçlerin etkisiyle oluşmaktadır.

Şekil 1: Avrupa Birliği ormancılık politikasının oluşumu

Kaynak: TİSSARİ 2004

AB ormancılık politikasının oluşumunda etkili olan iç unsurlar ormancılığın yapısı, biyolojik çeşitlilik, kırsal kalkınma, iklim değişimi, orman endüstrisi ve orman sağlığıyla ilgilidir. Diğer taraftan, AB ormancılık politikasının etkileşim halinde olduğu dış etkenler ise uluslararası ormancılık politikası süreçleri, işbirliği gelişimi, uluslararası ticaret ve dış ilişkilerdir. Bu unsurlar, bilimsel ve teknik destek ile ormanların sürdürülebilir gelişiminin ve yönetiminin temellerini oluşturmaktadır (TİSSARİ 2004) (Şekil 1).

3.1 Avrupa Birliği Ormancılık Politikasının Oluşumunda Etkili Olan Uluslararası Süreç

Ormancılık; özellikle son yıllarda Rio Zirvesi, Kyoto Konferansı ve Helsinki Zirvesi gibi pek çok uluslararası toplantıda önemli gündem maddelerini oluşturmuştur. Bu bağlamda AB ülkelerinin ulusal orman yönetimi planlarına ve uygulamalarına yön veren uluslararası süreçler aşağıda sıralanmıştır (KORCH/JENSEN 2002):

- 1992: Çevre ve Kalkınma Konulu Birleşmiş Milletler Konferansında bir "Orman Deklarasyonu" kabul edilmiştir. Böylelikle, global yönetimin ve tüm ormanların sürdürülebilirliği ve korunması ile ilgili prensiplerin ana hatları belirlenmiştir. Ormancılıkla ilgili konular aynı zamanda Rio Deklarasyonunda ve Ajanda 21'de yer bulmuştur.

- 1992: Biyolojik Çeşitlilik Konulu Toplantıda biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir şekilde kullanımı ile orman ekosistemi konularında esaslar belirlenmiştir.
- 1992: İklim Değişimi Konulu Birleşmiş Milletler Toplantısı ve Kyoto Protokolü ormanları CO₂ gazı başta olmak üzere sera etkisi oluşturan gazları azaltan bir etken olarak değerlendirmiştir.
- 1993: Ormanların Korunması Konulu Helsinki Tüm-Avrupa Bakanlar Konferansında sürdürülebilir orman yönetiminin uygulanmasının gerekliliği ortaya konmuş ve gelişmekte olan tüm Avrupa ülkeleri için kriter ve göstergeler kabul edilmiştir. Konferans 1998 Lizbon ve 2003 Viyana Konferansıyla devam etmiştir.
- 1994: Ormanların Sertifikalandırılmaması ile Mücadele Konulu Birleşmiş Milletler Toplantısında ormansızlaşmayla mücadele ve orman kriterleri başlıca gündemi oluşturmuştur.
- 1994: Uluslararası Tropik Odun Anlaşmasında, 1983'ten beri alınan kararlar değerlendirilmiş ve tropik odun ticareti ile sürdürülebilir orman yönetimi arasındaki ilişki üzerinde durulmuştur.
- 1995-1997: Ormanlar konulu Hükümetlerarası Panel: Uygulamaya yönelik öneri ve tavsiyelere yer verilmiştir.
- 1997-2000: Ormanlar Konulu Hükümetlerarası Forum: Ulusal ormancılık programlarını da kapsayacak şekilde öneri ve tavsiyeler genişletilmiştir.
- 2000-2005: Ormanlar Konulu Birleşmiş Milletler Forumu: Ormanlar Konulu Hükümetlerarası Forum ve Panel sonucu ortaya çıkan önerilerin uygulanması konusu görüşülmüştür.
- 2002: Biyolojik çeşitliliğin korunması kapsamında Orman Biyolojik Çeşitliliği Geliştirilmiş Çalışma Programı benimsenmiştir.

3.2 Avrupa Birliği Ormancılık Politikası Oluşumunda Birlik İçerisindeki Süreç

Bazı orman ürünlerinin ticareti konusundaki düzenlemeler dışında, 1970'lerin sonlarına kadar ormancılık, Avrupa Birliği politikaları içinde yeterli ağırlıkta yer almamıştır. 1970'lerin sonlarında ormancılıkla ilişkili olarak çevre kirliliği, orman yangınlarıyla mücadele ile ormansızlaşma konularının birlik gündeminde yer aldığı dikkati çekmiştir.

Bu konuda geniş kapsamlı bildirimlerden biri, 1988'de "Ormancılık Sektöründe Toplum Stratejisi ve Uygulaması" adı altında yayımlanmıştır. Bu belge ormansızlaşma, kırsal bölgelerde ormancılığın gelişmesi, orman alanlarının korunması konularında bir program ve kriterlerin listesini içermektedir. Daha sonraki gelişme, Bakanlar Konseyi düzeyinde "Sürekli Ormancılık Komitesinin" kurulmasıdır (PALO ve ark. 2001). Belirtilen 1988 bildirisi, daha önceki düzenlemelerde kabul görmemiş kırsal alanların gelişimi için, ormancılıkla ilgili bir dizi kriteri içeren 1989-1992 Ormancılık Uygulama Programının geliştirilmesinde etkili olmuştur.

Avrupa Birliğinde ormancılığın rolü, 1995 yılında ormancılık sektörünün ekonomilerinde önemli rol oynadığı ülkelerden Avusturya, Finlandiya ve İsveç'in birliğe katılmasıyla artmıştır. Ayrıca, Avrupa Parlamentosu 31 Ocak 1997 tarihinde bir önerge yayınlamıştır. Bu belgede ormanların korunması, sürdürülebilir şekilde işletilmesi, geliştirilmesi ve mülkiyeti konusunda ulusal ormancılık politikasının bağımsız olduğu esası benimsenmiştir (NABUURS ve ark, 2001).

Bu dönemde AB'nde ormancılığa ilişkin yaklaşımların genel olarak odaklandığı nokta; ormancılık politikasını oluşturan aktörlerin AB için genel ormancılık politikası oluşturma konusunda isteksiz olduklarıdır. Bu isteksizlik, kurumlara çeşitli sınırlamalar getirileceği ve güç kaybı oluşacağı yönünde bir çekinceye kaynaklanmaktadır. Ortak ormancılık politikası oluşturulması konusundaki temel tartışma; Ortak Tarım Politikasında da görüldüğü gibi, maliyeti yüksek ve bürokratik işlemlerin yoğun olduğu bir politikanın oluşturulmasının akılcı olmadığı yönündedir. (PALO ve ark. 2001).

Daha sonra, 1998 yılı sonlarına doğru, Avrupa Birliği Ormancılık Politikası hazırlanmış ve 1999 yılı sonlarında onaylanmıştır. 1998'de şekillenen "Avrupa Birliği Ormancılık Stratejisi" üye ülkelerin ormancılık politikası arasında koordinasyon sağlanması temelini oluşturmuştur. Bu strateji oluşumunda Avrupa Birliği ve üye ülkelerin önerileri ile özellikle "Çevre ve Kalkınma Konulu Birleşmiş Milletler Konferansı" ve "Avrupa Ormanlarının Korunması Konulu Bakanlar Konferansı"dikkate alınmıştır (ANONİM 2005a).

Adı geçen strateji; ormanların çok yönlü işlevlerini, toplumun kalkınması için sürdürülebilir orman yönetiminin önemini vurgulamış ve stratejinin uygulanmasına yönelik esasları ortaya koymuştur. Burada birliğin ortak politikalar doğrultusunda sürdürülebilir orman yönetimi uygulamalarına katkıda bulunması temel alınmıştır. Aynı zamanda uluslararası anlaşmaların ilke ve önerilerinin uygulanmasının önemi vurgulanmıştır. Bunun yanında ormancılık politikası alanında işbirliği, iletişim ve ortak uygulamaların geliştirilmesi gerekliliği belirtilmiştir (ANONİM 2005a).

4. AVRUPA BİRLİĞİ ORMANCILIK POLİTİKASI

AB ülkelerinin dahil olduğu yaklaşık kırk Avrupa ülkesinin katılımıyla "Avrupa'da Ormanların Korunması Konulu Bakanlar Konferansları" düzenlenmiştir. İlk konferans 1990'da Strazburg'da, ikincisi 1993'de Helsinki'de, üçüncüsü 1998'de Lizbon'da ve dördüncüsü 2003 yılında Viyana'da yapılmıştır. Sözü edilen konferanslarda ormancılık ve çevreyle ilgili konular gündem maddelerini oluşturmakta ve ortak bir yaklaşımla mevcut sorunlara ilişkin çözüm önerileri geliştirilmektedir. Bakanlar konferanslarında çevre ve ormancılık politikalarına ilişkin konular ele alınmaktadır. Belirtilen konferanslar arasında geçen süreçte alınan kararlar ilgili bakanlıklar tarafından uygulamaya konulmaktadır (MAYER 2000). Dolayısıyla bu konferanslar kapsamında oluşturulan öneri ve esaslar Avrupa Birliği ormancılık politikasının şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır (NABUURS ve ark,2001).

Özellikle 1992 yılında Rio de Janeiro'da yapılan Çevre ve Kalkınma Konulu Birleşmiş Milletler Konferansından sonra ormanların sürdürülebilir gelişimi, korunması ve işletilmesi konuları uluslararası düzeyde çevre ve ormancılık politikalarının öncelikli konularını oluşturmuştur (WULF 2003). Bu gelişmeye paralel olarak sözü edilen toplantılarda özellikle sürdürülebilir orman yönetimi konusuna yer verilmiştir. Helsinki Konferansının ardından 1994 yılında sürdürülebilir orman yönetimi kriter ve göstergeleri oluşturulmuştur. Bu kriter ve göstergeler 1998 Lizbon Toplantısında onaylanmıştır. Ardından 2003 yılında Viyana'da yapılan Bakanlar Konferansında yeni kriter ve göstergeler kabul edilmiştir (REQUARDT/SCHUCK 2003). Bu kapsamda 6 kriter ve 35 nitel ve nicel gösterge ortaya konulmuştur. Adı geçen kriter ve göstergeler ormancılık politikası, ormancılığın ekonomik, ekolojik ve sosyo-kültürel konuları açısından önemli rol oynamaktadır. Bu kriterler aşağıda sıralanmıştır (MCPFE 2002):

- Kriter 1: Orman Kaynaklarının ve Bu Kaynakların Karbon Döngüsüne Katkısının Korunması ve Geliştirilmesi
- Kriter 2: Orman Ekosistemlerinin Sağlığının Korunması

- Kriter 3: Ormanların (Odun ve Odun-dışı) Üretim Fonksiyonlarının Korunması ve Geliştirilmesi
- Kriter 4: Orman Ekosistemlerinde Biyolojik Çeşitliliğin Sağlanması, Korunması ve Geliştirilmesi
- Kriter 5: Orman İşletmesinde Ormanların Korumaya Yönelik Fonksiyonlarının (Özellikle Toprak ve Su) Sağlanması ve Geliştirilmesi
- Kriter 6: Diğer Sosyo-Ekonomik İşlev ve Koşulların Sürdürülmesi

4.1. Avrupa Birliği Ormancılık Politikası Amaçları

Ormanların sahip olduğu potansiyel yararlar, orman kaynaklarının durumu, bu kaynaklardan talepte bulunan toplumun niteliği, genel ekonomik koşullar vb. ülkeden ülkeye farklılık gösterir. Bu nedenle her ülkenin belirlediği ulusal ormancılık politikası amaçları birbirinden farklı biçimdedir (GÜMÜŞ 2004). Bu doğrultuda AB ormancılık politikası amaçları birlik kapsamında uluslararası düzeyde dikkate alınması gereken temel noktaları içermektedir. Belirtilen konferansların ışığında tüm Avrupa Ormancılık Politikası maddeler halinde özetlenebilir (KORCH/ JENSEN 2002; BİROT *ve ark.* 2002):

- Avrupa sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda ormancılık ile diğer sektörler arasında bağlantı oluşturularak, işbirliğini yoğunlaştırmak ve sektörlerarası kilit konu ve aktörleri belirlemek ve tanımak.
- Sürdürülebilir orman yönetimi kapsamında, ormancılık yönetiminde kamu ve özel sektör katılımcılarının rollerinde ve orman mülkiyetinde oluşan değişimlere ilişkin oluşan tepkilerle ilgilenmek.
- Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin kendilerine özgü güçleri arasında bağlantı ve ortaklık oluşturmak.
- Avrupa'da ormancılık sektöründe kanunların uygulanmasını sağlamak, etkin yönetimi teşvik etmek ve yasa dışı kesim ve orman ürünleri ticaretiyle mücadele etmek.
- Politik karar alma düzeyinde yararlı olacak ve güvenilir bilgi sağlayacak ormancılıkla ilgili araştırmaları en iyi şekilde kullanmak ve konuyla ilgili araştırma kurumlarıyla işbirliği sağlamak.
- Sürdürülebilir orman yönetiminin kapsamını İklim Değişimi Konulu Birleşmiş Milletler Toplantısı ve buna bağlı Kyoto Protokolü ile ilişkili olarak genişletmek.
- Avrupa'da sürdürülebilir orman yönetiminin ekonomik olarak uygulanabilirliğini sağlamak için şartları güçlendirmek.
- Avrupa ormanlarındaki biyolojik çeşitliliği arttırmak.
- Ulusal ormancılık plan ve programlarında sürdürülebilir orman yönetiminin kültürel boyutunu oluşturmak ve teşvik etmek.
- AB'nin ormancılıkla ilgili uluslararası ortamlarda tek ve bütüncül bir yapı sergilemesini sağlamak.

Ayrıca tüm bu amaçların dışında AB kapsamında ormanların korunması önemli bir ormancılık politikası olarak belirtilebilir. Bu doğrultuda “AB Habitat ve Kuş Yönergeleri” kapsamında Natura 2000 ağı oluşturulmuştur. Bu kapsamda biyolojik çeşitlilik, önemli doğal yaşam ortamları ve türlerin uzun vadede korunması birlik ormancılık politikası amaçları arasında yer almıştır (PARVIAINEN/FRANK 2003; EUROPEAN COMMISSION 2004). Diğer yandan; ormancılığın kırsal kalkınmaya katkı sağlaması, ormanların korunmasının ve geliştirilmesinin yanında sosyal ve rekreasyonel fonksiyonların sürdürülmesi, orman azalmasıyla mücadele ve AB orman endüstrisinin rekabet yapısının geliştirilmesi AB ormancılık politikası amaçları arasında sayılabilecek öncelikli konular arasında yer almaktadır (ANONİM 1998; NIELSEN ve ark. 2004).

Sıralanan maddelerden yola çıkarak bir genelleme yapıldığında; AB ormancılık politikasının temel amacı; birlik ormancılığının daha dinamik bir yapı kazanması ve üye ülkelerin ormancılık politikaları ile diğer ilgili politikaları arasında işbirliği oluşturulması şeklinde özetlenebilir (BİROT ve ark. 2002).

4.2 Avrupa Birliği Ormancılık Politikası Araçları

Ormancılık politikası sürecinin en önemli bileşenlerinden biri politika araçlarıdır. Çünkü ormancılık politikalarının yürütülmesi ve işler hale gelebilmesi için çeşitli araçlara gereksinim duyulmaktadır (ÖZDÖNMEZ ve ark. 1996).

Bu bağlamda, Ormancılık Politikası araçları üç gruba ayrılmaktadır. Sözü geçen araçlar; Yasal Bağlayıcılığı Olan Araçlar, Yasal Bağlayıcılığı Olmayan Araçlar ve Gönüllü Araçlar olarak gruplandırılmaktadır (TISSARI 2004):

- Yasal Bağlayıcılığı Olan Araçlar
 - Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi
Koruma, Sürdürülebilir Kullanım, Yararların Eşit Dağılımı
 - İklim Toplantısı
Ortak Yürütme ve Temiz Kalkınma Mekanizması Projesi
 - Sertifikalandırma Toplantısı
 - GATT ve WTO (“Gümrük Vergileri ve Ticaret Konulu Genel Anlaşma” ve “ Dünya Ticaret Örgütü”)
Ticaret ve Ormansızlaşma,
Ormanların Sertifikalandırılması
 - CITES (Tehlike Altındaki Türlerin Uluslararası Ticareti Sözleşmesi)
Tehlike altındaki türlerin ticaretinin düzenlenmesi
 - ITTO (Uluslararası Tropikal Kereste Ticareti Örgütü)
Ticaret ve Sürdürülebilir Orman Yönetimi
 - Ramsar Toplantısı
 - Yerel Halk Konulu ILO (Uluslararası İş Örgütü) Sözleşmesi
- Yasal Bağlayıcılığı Olmayan Araçlar
 - UNCED (Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı) Ormancılık İlkeleri
 - IPF (Ormanlar Konulu Hükümetlerarası Panel)’in Uygulama Önerileri
Ulusal Orman Programları, Sürdürülebilir Orman Yönetimi Kriter ve Göstergeleri
- Gönüllü Araçlar

4.3 AB Ormanlık Politikası İlkeleri

Avrupa Birliği ormancılık stratejilerinin genel amacı Çevre ve Kalkınma Konulu Birleşmiş Milletler Konferansında ve Ormanların Korunması Konulu Tüm Avrupa Bakanlar Konferanslarında önem kazanan sürdürülebilir orman gelişimi ve yönetimini geliştirmektir. Bu yaklaşımın ulusal düzeyde veya daha alt düzeylerdeki ormancılık programlarında ve üye ülkeler tarafından uygulanan eşdeğer araçlarda yer alması ve uygulanması hedeflenmektedir.

Bu konuda Birliğin ormancılık politikası bir takım ilkelere dayanmaktadır. Belirtilen ilkeler şu şekilde sıralanabilir (ANONİM 1998):

- Birlik Politikalarının amaçlarına katkı sağlamalıdır.
- Üye ülkeler ve birlik tarafından kabul edilen uluslararası anlaşmaların uygulanmasına katkı sağlanmalıdır.
- Ormancılık yönetiminde esneklik yaklaşımı sağlanmalıdır.
- Rekabet yapısının bozulmasına engel olacak şekilde, serbest rekabet ve yarar ilkesine uygun olarak hareket edilmelidir.
- Avrupa Birliği orman ve orman endüstrisi sektörünün rekabetçi yapısı geliştirilmelidir.
- Başta ekonomik alternatifleri sınırlı olan kırsal alanlar olmak üzere sürdürülebilir toplum çerçevesinde kırsal ve endüstriyel istihdam potansiyelinin geliştirilmesi konusunda katkı sağlanmalıdır.
- Ormanla ilişkili politikalarda çevre koruması ve sürdürülebilir gelişimin bütünleştirilmesi ilkesi desteklenmelidir.

4.4 Ormanlık Politikası Konusunda Birliğin Oynadığı Rol

Daha önce de belirtildiği gibi, Avrupa Birliği'nde ormancılıkla ilgili olarak "AB Ortak Tarım Politikası"nda olduğu gibi tam bir bağlayıcılık anlayışı görülmemektedir. Ancak ormanların işletilmesi, korunması ve sürdürülebilir gelişimi gibi konular ortak politikaları oluşturmaktadır. Bu ortak politikaların kapsamına kırsal kalkınma, çevre, ticaret, iç piyasa, araştırma, endüstri, işbirliği gelişimi ve enerji politikaları da girmektedir.

Birlik ülkelerinin uygulamaya yönelik sorumlulukları şöyle sıralanmaktadır (ANONİM 1998):

- Ormanlar birçok fonksiyonlarının yanında, kırsal alanlar için önemlidir ve kırsal kalkınma politikalarının bir parçasıdır. Çünkü, ormanlar gelir ve istihdama katkı sağlama yanında ekolojik ve sosyal değere sahiptirler.
- Ormanlar ve ormanların çeşitliliği Avrupa'nın doğal çevresinin önemli bir parçasıdır ve korunması pek çok birlik politikasının içinde yer almaktadır. Ayrıca ormanlar; Biyolojik Çeşitlilik Stratejisi, Natura 2000 ve İklim Değişiminin Etkileri Toplantısı gibi pekçok özel çevresel konunun bir parçasıdır.
- Orman ürünleri için iç piyasa şartları uygulanır, ancak bu kapsamda AB'nin rekabet kuralları geçerli olmaktadır.

Mevcut Birlik politikaları dahilindeki bazı önemli uygulamalar ormanlar üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bununla birlikte, Birlik ve ulusal ormancılık politikaları arasında doğrudan ve dolaylı bir bağlantı bulunmaktadır. Bu nedenle AB, üye ülkelerin ve birliğin belirlediği amaçlara ulaşılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Ormancılık, yakın zamana kadar Avrupa Birliğine üye ülkelerin işbirliği kapsamında anlaşmalarda yeterli düzeyde yer almamıştır.Ormancılık her zaman üye ülkelerin kendi sorumlulukları altında olmuştur. Bunun bir sonucu olarak da ormancılık ile ilgili genel müdürlük veya eşdeğer bir birim, birlik kapsamında oluşturulmamıştır.

Ancak, ormancılıkla ilgili konular, sektörlerarası diğer politikaların etkileşimi sonucu genellikle farklı Avrupa Birliği kurumlarıyla ilişkilidir. Bununla birlikte; Tarım ve Kırsal Kalkınma, Rekabet ve Endüstri, Kalkınma, Çalışma ve Sosyal Sorunlar, Çevre, Dış İlişkiler, Araştırma, Enerji ve Ulaşım genel müdürlükleri ormancılıkla ilgili konuları da kapsamaktadır (PALO ve ark. 2001). Bu bağlamda, ormancılık sektörü için en önemli genel müdürlükler Tarım ve Kırsal Kalkınma (kırsal alanların kalkınması için ormancılıkla ilişkili etkinlikler ve ormansızlaşma konusu) ile Rekabet ve Endüstri (odun işleme ve kağıt endüstrileri için) Genel Müdürlükleridir. Ayrıca, diğer genel müdürlükler, özellikle sektörlerarası ilişkiler açısından önem kazanmaktadır.

4.5 Üye Ülkelerin Roller

Dünyada kapsamlı ulusal ormancılık sektörü planlama süreçlerine ve sürdürülebilir orman yönetimine imkan sağlayan politikalara yaygın olarak önem verilmeye başlanmıştır. Ulusal ormancılık programları olarak nitelendirilen birçok sektörel planlama çalışması, ortak bir prensipler ve yaklaşımlar topluluğu üzerinde yoğunlaşmıştır (DPT 2001). Benzer şekilde AB üye ülkelerinin ormancılık programlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında; Çevre ve Kalkınma Konulu Birleşmiş Milletler Konferansı ilkeleri, Ormanlar Hakkında Hükümetlerarası Panel uygulama önerileri, Strazburg, Helsinki, Lizbon ve Viyana'da yapılan Tüm Avrupa Konferansı çözüm önerileri ile üye ülkelerin dahil oldukları uluslararası anlaşmalar etkili olmaktadır. Ancak üye ülkeler ulusal orman programları veya eşdeğer araçları planlamak ve uygulamakla sorumludur.

Aynı zamanda "Ulusal Orman Programları"nın gelişimi bugün ormancılık politikası alanındaki önemli konulardan biridir. Ulusal Ormancılık Programlarındaki oluşumlar ormancılık politikasındaki mevcut eğilimleri yansıtmaktadır.

Bu kapsamda Ormanlar Konulu Hükümetlerarası Panel ve Forumda ulusal orman programlarıyla ilgili anlaşmaya varılmıştır. Bu temele dayanarak, Avrupa Ulusal Orman Programlarının hazırlanması ve uygulanmasına ilişkin önemli noktalar belirlenmiştir. Genel olarak, bir ulusal orman programının; katılımçılık, politikaların yenilenmesi, sektörlerarası işbirliği, ulusal ve uluslararası düzeyde denetim ve değerlendirme, sürdürülebilir kalkınmayı destekleyici yönde olması benimsenmiştir. Aynı zamanda ulusal orman planları; ulusal egemenlik ve ülke liderliğine dayalı, uzun süreli politik sorumluluğa sahip, sürdürülebilir orman yönetimi konusunda kişi ve kurumların kapasitesini geliştirmeyi destekleyici (özellikle Merkez ve Doğu Avrupa ülkelerinde) özellikler taşıması esas alınmıştır (KORCH/JENSEN 2002).

5. BİRLİK KAPSAMINDA ORMANCILIKLA İLGİLİ SÜRDÜRÜLEN ETKİNLİKLER

Avrupa Birliği dahilinde yürütülen ormancılığa ilişkin etkinler on başlık altında ele alınmıştır. Bunlar aşağıda açıklanmıştır (ANONİM 1998):

a) Ortak Tarım Politikasıyla İlgili Uygulamalar

Bu kapsamda, özellikle tarım politikası içinde yer alan ve ormancılık ile ilişkili uygulamalar değerlendirilmektedir. Arazi kullanımı, kırsal kalkınma politikası, erozyonun önlenmesi, biyolojik çeşitliliğin geliştirilmesi, ve su rejimin düzenlenmesi hususları, ormancılık politikası amaçlarının gerçekleşmesi konusunda katkı sağlamaktadır.

b) Atmosfer Kirlenmesi ile İlgili Uygulamalar

Hava kirliliğinden dolayı ormanlarda oluşan zarar periyodik olarak ölçülmektedir. Böylece, Avrupa Birliği kapsamında orman azalmasının engellenmesi ve orman ekosistemlerinin korunması yönünde veri elde edilmektedir.

c) Orman Yangınları ile İlgili Uygulamalar

Ormanların sürdürülebilir gelişimi açısından en önemli tehlike öğelerinden olan orman yangınlarını engellemeye yönelik olarak Avrupa Birliği maddi destek sağlamaktadır. Yine birlik, yangınlardan zarar görmüş alanların iyileştirilmesi ve yeni ağaçlandırmaların oluşturulmasına yönelik destek vermektedir.

d) Avrupa Ormancılık Bilgi ve İletişim Sisteminin Oluşturulması ile İlgili Uygulamalar

Sürdürülebilir orman yönetimine ilişkin veri tabanı oluşturulması ve coğrafi bilgi sistemi uygulamalarının geliştirilmesi bu kapsamda ele alınmaktadır. Böylelikle Avrupa Birliği ülkelerinin ulusal ormancılık politikaları ve programlarına ilişkin bilgi sağlanması ve iletişim oluşturulması amaçlanmaktadır.

e) Uluslararası Piyasa ile Avrupa Birliği Ticareti ile İlgili Uygulamalar

Orman ve orman ürünleri endüstrisi ile ilgili tüm kriterler uluslararası ticaret kurallarına ve Avrupa Birliğinin dahil olduğu tüm anlaşmalara uygun şekilde yürütülmektedir. Bu bağlamda yasal belgelere dayanılarak orman ürünleri, teknik ve çevresel standartlar, bu ürünlerin pazarlanması ve kalitesi ile ilgili ortak kurallar ve bitki sağlığı kontrolleri AB tarafından gerçekleştirilmektedir.

f) Orman Ürünleri ile İlgili Uygulamalar

Avrupa Birliği, orman ürünleri endüstrisiyle ilişkili olarak küresel rekabet ve çevresel amaçlar çerçevesinde orman ürünlerinin rekabet gücünü koruyarak tüm ormancılık sektörünün sürdürülebilir gelişimine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

g) Ormancılık Araştırmalarıyla İlgili Uygulamalar

Birlik, oluşturduğu özel bir programla ormancılık araştırmalarını desteklemektedir. Böylelikle, başta ormanların çok yönlü yönetimi ve ekosistem koruması olmak üzere birlik ormancılığına katkı sağlayacak konular ile ilgili araştırmaları desteklemeyi amaçlamaktadır.

h) Gelişimde İşbirliğine Yönelik Uygulamalar

Birlik, gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir orman yönetimini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla; katılımçılık, kapasite oluşturulması, politik ve kurumsal reformlar ile ilgili çalışmaları desteklemektedir.

i) Uluslararası İşbirliği ile ilgili Uygulamalar

Adı geçen birlik, hem tüm Avrupa seviyesinde hem de küresel seviyede işbirliği oluşturma çalışmalarına katılmaktadır. Bunun için, ormancılık ile ilgili toplantı ve oluşumlara dahil olmaktadır.

j) Eşgüdüm

Avrupa Birliği, ormancılık ile ilgili birimler ile sektörler arasında etkin bir eşgüdüm sağlanmasını hedeflemektedir. Bu amaçla oluşturulan çeşitli komiteler hem bilgilendirme hem de fikir alışverişine yönelik çalışmalar yapmaktadır.

Yukarıda sözü edilen ana başlıklarla ilgili uygulamalar dışında Ajanda 2000 kapsamında da ormancılıkla ilgili konulara yer verilmiştir. Ajanda 2000, birlik politikalarını güçlendirmek ve genişletmek amacıyla 2000-2006 yıllarını kapsayan dönem için Avrupa Birliğine yeni bir finansal yapı kazandırmayı hedefleyen bir programdır. Bu program kapsamında ormancılık ve ormancılığı etkileyen çevre konuları da yer almaktadır (ANONİM 2004a).

Bu kapsamda sürdürülebilir orman yönetiminin gerçekleştirilmesi için üye ülkelerin çabalarının desteklenmesine yönelik birlik uygulamalarına yer verilmektedir. Sürdürülebilir orman yönetimi ile ilgili olarak Ajanda 2000 çerçevesinde kırsal kalkınma politikasına ağırlık verilmektedir. Bu doğrultuda da ülkeler farklı ihtiyaçlara yönelik olarak bölgesel seviyede ve tamamlayıcı programların oluşturulması konusunda desteklenmektedir. Bu amaçla, birlik, ormanların korunması, sosyo-ekonomik potansiyelin geliştirilmesi, ekolojik değerlerin korunması, ormanların geliştirilmesi, etkin yerel orman yönetiminin sağlanması ve eğitim konularına odaklanmaktadır.

Diğer yandan, Avrupa Birliği, aday ülkelerde kabul aşamasında ormancılıkla ilgili çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalar; ortak tarım politikasının yürütülmesi, kırsal alanların sürdürülebilirliği ve ormanların etkin yönetimini kapsamaktadır.

6. AVRUPA BİRLİĞİ ORMANCILIK POLİTİKASINDA YENİ GELİŞMELER

Avrupa Birliği Ormancılık Politikası 1998'den bu yana hem ormancılık sektörünü doğrudan ilgilendiren kararlar açısından hem de daha geniş kapsamlı politikaların oluşturulması açısından gelişim göstermiştir. Bu süreçte özellikle 2002 yılında Johannesburg'da yapılan "Sürdürülebilir Kalkınma Konulu Dünya Zirvesi" ve 2003 yılında Viyana'da yapılan "Avrupa Ormanlarının Korunması Konulu Bakanlar Konferansı" etkili olmuştur. Avrupa Birliği düzeyinde ise 2002'de oluşturulan "6. Ortak Çevre Eylem Planı" ve 2003 yılında yapılan "Ortak Tarım Politikası Reformu" önemli rol oynamıştır.

Bu süreçte, Avrupa Birliğinde ulusal orman programlarının hazırlanması ve uygulanması konularında önemli gelişmeler olmuştur. Ulusal Orman Programlarının oluşturulmasında; Avrupa Birliği Bakanlar Konferanslarının kapsamının dikkate alınması, katılımcı ve şeffaf yönetim anlayışı ve ormancılıkla ilişkili uluslararası sorumluluğun gözetilmesi konuları ortak bir yaklaşım halini almıştır.

Ulusal Orman programlarında ormanların üretimsel fonksiyonları, sürdürülebilir orman yönetiminin finansal boyutu, kırsal kalkınmaya ormancılığın katkısı, ormanlarda biyolojik çeşitliliğin korunması ve geliştirilmesi, iklim değişiminin azalması, ormanların korumaya yönelik fonksiyonları ile sosyal, kültürel ve rekreasyonel konular ön plana geçmiştir (ANONİM 2005a).

Ormancılık sektörüyle ilişkili olarak Lizbon toplantısında, Avrupa Birliği Ormancılık Stratejisinin, birliğin rekabet yapısının gelişmesi ve dinamik bir bilgi tabanı bulunan ekonomik

yapıya sahip olması yönündeki temel hedefine katkıda bulunmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Bunun yanında aynı toplantıda, ormancılığın genel anlamda sürdürülebilir kalkınmaya olan etkisi gündeme gelmiştir. Bu toplantının da etkisiyle Avrupa Birliği ormancılık politikasının, ormancılığı etkileyen biyolojik çeşitlilik, tarım ve kırsal kalkınma, çevre, ticaret, enerji, iklim değişikliği, su ve ulaştırma politikaları gibi farklı politikaların arasında bağlantının oluşturulmasının gerekliliği gündeme gelmektedir. Aynı zamanda gelecekte Avrupa Birliği düzeyinde ormancılık uygulamalarının; daha tutarlı bir boyut kazanması ve birlik fonlarından daha fazla pay alması söz konusu olmaktadır. Diğer taraftan ormancılık stratejisinin daha şeffaf ve katılımcı bir anlayışa sahip olmasının gerekliliği vurgulanmaktadır(ANONİM 2004b).

Ormancılık politikaları, günümüzde ormancılık sektörünün dışında daha geniş sosyal ve politik konulardan etkilenmektedir. Bu konuya ilişkin olarak; doğal ve kültürel mirasın korunması, iklim değişikliğinin azaltılması ve yenilenebilir kaynakların kullanımı konuları örnek olarak gösterilebilir.

Bu çerçevede, son beş yılda Avrupa Birliği ülkelerinde ormancılık sektörü; ormancılık politikası, yasal çerçeve ve örgütsel yapılanmada değişiklikler kaydedilmiştir. Genel olarak, Avrupa Birliği üye ülkeleri ulusal ormancılık politikalarında; AB amaçları, Birlik ormancılık stratejisi ve ilgili düzenleme ve programları dikkate almaktadırlar.

Birlik genelinde, ormancılık yönetimi yapılarında da değişimler görülmüştür. Üye ülkeler arasında çeşitlilik görülmesine rağmen, yerinden yönetim modelleri ile bölgesel yönetim yaklaşımı ağırlık kazanmıştır. Diğer önemli bir gelişme, kurumsal düzeydedir. Bazı üye ülkeler kamu ormanlarının işletmesi için ticari şirketler kurmuşlardır. Kesim ve Silvikültürel etkinlikler, özel müteahhitler tarafından yapılırken, orman amenajman planlarının hazırlanması gibi bazı hizmetler de özel şirketler tarafından gerçekleştirilmektedir.

Öte yandan ormancılık, ekonomik gelişmelerden de etkilenmiştir. Küresel anlamda iletişim ve ulaşım olanaklarının gelişmesinin bir sonucu olarak uluslararası ticarete liberalleşme eğilimi gelişmiş ve bu kapsamda ticarete bölgesel bütünleşmeye gidilmiş, gümrük vergileri ve gümrük engellemeleri azalmıştır. Bunun sonucu olarak orman ürünlerinin global pazarı oluşmuştur. Bu süreçten orman endüstrisinin yanında birlik kapsamındaki özel orman sahipleri de etkilenmiştir.

Aynı zamanda yasa dışı ağaç kesiminin kontrolü ve orman sertifikasyonu gibi sürdürülebilir orman yönetimine katkı sağlayan araçlara ilgi artmıştır.

Bunun dışında genel anlamda Avrupa'ya bakıldığında orman yapısının uniform bir hale gelme noktasında olduğu ve ağaç türlerindeki çeşitliliğin azalması sorunu görülmektedir. Ayrıca tehlike altında pek çok tür bulunmaktadır. Bunun bir sonucu olarak politika oluşturucular korunan alanların oranının artması, tür çeşitliliğinin geliştirilmesi, ormanlarda kimyasalların kullanımının azaltılması, yerli ağaç türleriyle ağaçlandırmaya gidilmesi, orman yangınlarıyla mücadele gibi konuları gündeme almışlardır.

Avrupa Birliği, Kyoto Protokolünün uygulanmasında öncü rol oynamaktadır. Bu bağlamda özellikle iklim değişikliğine ilişkin konuların ormancılık politikalarındaki yerini artırması beklenmektedir. Günümüzde birlik kapsamında, iklim değişikliğinin ormanları nasıl etkileyeceği yönünde araştırmalar yapılmaktadır. Avrupa birliği ormancılık sektörü; çevresel bütünlük ve sosyal eşitlik çerçevesinde Kyoto amaçlarını esas almaktadır(ANONİM 2005b).

7. GENİŞLEMENİN ARDINDAN AVRUPA BİRLİĞİ ORMANCILIK POLİTİKASI

Başlangıçta, Avrupa'nın altı ülkesi (Batı Almanya, Fransa, Belçika, Hollanda, Lüksemburg ve İtalya) arasında 1957 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu kurulmuş, daha sonra bu topluluk; Avrupa Topluluğu ve ardından Avrupa Birliği adını almıştır. Birliğe 1973 yılında İngiltere, İrlanda ve Danimarka, 1981 yılında Yunanistan, 1986 yılında İspanya ve Portekiz ve 1995 yılında da İsveç, Avusturya ve Finlandiya'nın üyeliğiyle üye sayısı 15'e ulaşmıştır (ÖZDÖNMEZ ve ark,1996).

Avrupa Birliği'ne 1 Mayıs 2004 tarihinde 10 ülkenin (Polonya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Litvanya, Letonya, Estonya, Slovakya, Slovenya, Kıbrıs Rum Yönetimi ve Malta) daha katılmasıyla üye ülke sayısı 25'e yükselmiştir. Avrupa Birliği daha önceki genişlemelerde yeni ülkelere iyi şekilde uyum sağlamasına rağmen son genişleme önkilerden daha farklı bir boyut taşımaktadır. Çünkü, Avrupa Birliği ile son dönemde üye olan ülkeler arasındaki ekonomik gelişmişlik farkı söz konusudur.

Belirtilen yeni üye ülkelerin Avrupa Birliğine kabul edilmesiyle bu ülkelerde ekonomik açıdan üç önemli değişimin olması beklenmektedir. Bu değişim üç madde halinde sıralanabilir: (GLOBAL FOREST&PAPER 2004):

- İç Piyasa hacmi birliğe, kabul edilen ülkelere bazı yeni uygulamalara geçilmesiyle büyüyecektir. Bu uygulamalar, Avrupa Birliğinin genel yasal yapısıyla ilişkilidir. Belirtilen uygulamalar, ürün ve hizmet ticaretindeki engellerin kaldırılması, sermaye dolaşımının kolaylaştırılması ve Avrupa Birliği kapsamında özgür işgücü hareketinin etkin hale getirilmesidir.
- Üye ülkelere Avrupa Birliği kapsamında uygulanan gelişimi destekleme fonları sunulmaktadır.
- Kabul edilen ülkelere Euro kullanımı konusunda zorlanmalar yapılmaktadır.

Hiç şüphesiz ekonomik anlamdaki bu gelişmeler ormancılık sektörünü de dolaylı olarak etkileyecektir. Bu etkilerinin yanında Avrupa Birliğinin genişlemesiyle ormancılık açısından ortaya çıkan tabloya genel olarak bakacak olursak; yeni üye ülkelerin etkisi üç grup altında toplanmaktadır.

- Bunlardan ilki Avrupa Birliği ve kabul edilen ülkeler arasındaki ticarete etkili olan engeller 1990lı yıllarda kaldırılmıştır. Bunun bir sonucu olarak kabul edilen ülkelere Avrupa Birliğinin ilk 15 üyesine yapılan ihracat artmıştır. Bu durum orman ürünlerine de yansımıştır. Birliğin ilk 15 üyesindeki orman ürünleri üreticileri emek yoğun etkinlikleri yeni kabul edilen ülkelere yöneltmiş ve böylelikle orman kaynakları ve teknik bilgi anlamında avantaj sağlamıştır. (GLOBAL FOREST&PAPER;2004).
- İkinci olarak birliğe yavaş yavaş uyum sağlanması ormancılık sektörünün yapısını ve yetkinliğini olumlu yönde etkilemiştir.
- Yeni üye ülkelerin üçüncü etkisi ise, Avrupa Birliğine yeni üye olan ülkelerin ormancılık sektörü ve orman ürünleri endüstrisi sektörünün Avrupa Birliğinden gelen fonlardan yararlanacak olmasıdır. Örneğin, Avrupa Birliği tarafından ormancılığın çeşitli alanlarında 2002-2006 yılları arasında 168 milyar Euro'luk destek sağlanmıştır.

Öte yandan yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre de Avrupa Birliğinin genişlemesinin Ormancılık Politikası alanındaki etkileri ekolojik baskıdan çok ekonomik baskı oluşturacak olmasıdır. Sosyal amaçlar, Avrupa Birliğinin ilk 15 üyesi için yüksek ekonomik yaşam

standartıyla ilişkili iken, yeni üye olan on ülke için adı geçen amaçlar; dönüşüm süreci, kültürel mirasın korunması ve yararlanma haklarıyla ilişkilidir. (NIELSEN ve ark.2004)

8. SONUÇ

Sonuç olarak Avrupa Birliği'nde ormancılıkla ilgili önemli konular; katılımcılık, kırsal kalkınma-ormancılık ilişkisi, biyolojik çeşitliliğin korunması, sektörlerarası ve uluslararası işbirliği, ormanların hizmet üretimi etkinliğinin artırılması, orman ürünleri ticareti, ekosistem dengesinin sağlanması ve çevrenin korunması olarak sıralanabilir.

Bu konular başta olmak üzere, birlik kapsamındaki her ülkenin kendi ormancılık politikasını oluşturma konusunda bağımsız olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Ancak, bu politikaların oluşturulmasında birliğin ve uluslararası süreçlerin belirlediği konular şekillendirici rol oynamaktadır.

Belirtilen kapsamda, Türkiye ormancılığının güncel sorunlarının çözüme kavuşturulması ve ormancılık politikalarının güncellenmesinde öncelikle ulusal gereksinimler dikkate alınmalıdır. Diğer taraftan AB'ye ve dünya genelinde meydana gelen gelişmelere uyum göstermeye de önem verilmelidir. Bu bağlamda ülkemizde ormancılık alanında yapılacak yeni düzenlemelerde AB ormancılık politikası ilkeleri ve amaçlarının yanında uluslararası toplantılarda alınan ormancılık ilgili kararların daha etkin şekilde göz önünde bulundurulması yerinde olacaktır.

KAYNAKLAR*

ANONİM,1998: Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on a Forestry Strategy for the European Union . Com(1998) 649,03/11/1998 <http://europa.eu.int/comm/agriculture/fore/comm/649-en.pdf>.

ANONİM,2004a: Agenda 2000, Strengthening the Union and Preparing Enlargement, The European Commission. http://www.europa.eu.int/comm/agenda2000/Index_en.htm

ANONİM,2004b: Report from the Stakeholder Consultation on the Draft Commission Staff Working Document in Support of the Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on the Implementation of EU Forestry Strategy http://europa.eu.int/comm/agriculture/consultations/forestry/report_en.pdf

ANONİM, 2005a: Communication from the Commission to the Council and the European Parliament Reporting on the Implementation of the EU Forestry Strategy {SEC(2005) 333}. Commission of the European Communities, Brussels, 10.3.2005 COM (2005) 84 final. http://europa.eu.int/comm/agriculture/publi/reports/forestry/com84_en.pdf

ANONİM 2005b: Commission Staff Working Document Communication on Implementation of the EU Forestry Strategy{COM(2005) 84 final},Brussels, 10.3.2005SEC(2005) 333 http://europa.eu.int/comm/agriculture/publi/reports/forestry/workdoc_en.pdf

* İnternet ortamından yararlanılan kaynakların çoğunluğunu ormancılıkla ilgili uluslararası örgütlerinin siteleri oluşturmaktadır.

BİROT, Y., BUTTOUD, G., FLİES, R., HOGL, K., PREGERNİG, M., PAİVİNEN, R., TİKKANEN, I., KROTT, M.,2002: Voicing Interests and Concerns: Institutional Framework and Agencies for Forest Policy Reserach in Europe. Forest Policy and Economics, ISSN: 1389-9341, Volume 4, Issue 4, Elsevier Science.

DPT,2001: Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Ormançılık Özel İhtisas Komisyonu Raporu. ISBN 975-19-2555-X, DPT Yayın No: 2531-ÖİK:547,DPT Yayınları, Ankara.

EFI, 2004: European Forest Institute Kayıtları
<http://www.efi.fi>

EUROPEAN COMMISSION,2004: Nature Conservation in the EU. Official Publications of European Communities,Belgium.

EUROPEAN PERLIAMANT,2004: Official Documents of the European Parliament
<http://www.europarl.eu.int>

FAO,2003: FAO Year Book 1997-2000 Forest Products. ISBN 92-5-004900-5 FAO Forestry Series No.36, Food and Agriculture Organization of United Nations, Rome.

FAO,2004: FAO 2004 KAYITLARI
<http://www.fao.org>

GLOBAL FORESTS &PAPER; 2004: Distinguishing the Wood from the Trees: The Impact of EU Enlargement on Forestry, Forest Products and Paper Industries. PriceWaterHouseCoopers.
[http://www.infor.cl/webinfor/eventos/IUFRO_Valdivia2002/textos/Niels%20Elers%20Koch%20and%20Frank%20Jensen,%20Netherlandas.%20\(keynote\).pdf](http://www.infor.cl/webinfor/eventos/IUFRO_Valdivia2002/textos/Niels%20Elers%20Koch%20and%20Frank%20Jensen,%20Netherlandas.%20(keynote).pdf)

GÜMÜŞ,C.,2004: Ormançılık Politikası.ISBN 975-6983-39-6, KTÜ Genel Yayın No: 216, Fakülte Yayın No: 34, KTÜ Matbaası, Trabzon.

KORCH,N.E., JENSEN,F.S.,2002: Trends in Forest Policy and Research in Europe.
[http://www.infor.cl/webinfor/eventos/IUFRO_Valdivia2002/textos/Niels%20Elers%20Koch%20and%20Frank%20Jensen,%20Netherlandas.%20\(keynote\).pdf](http://www.infor.cl/webinfor/eventos/IUFRO_Valdivia2002/textos/Niels%20Elers%20Koch%20and%20Frank%20Jensen,%20Netherlandas.%20(keynote).pdf)

MAYER,P.,2000: Hot Spot: Forest Policy in Europe: Achievements of the MCPFE and Challenges Ahead. Forest Policy and Economics, ISSN: 1389-9341, Volume 1, Issue 2., Elsevier Science.

MCPFE,2002:Improved Pan-European Indicators for Sustainable Forest Management. Adopted by the MCPFE Expert Level Meeting 7-8 October, 2002, Vienna Austria.

MCPFE,2003:State of Europe Forests,2003 The MCPFE Report on Sustainable Forest Management in Europe. Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe, MNCPFE Liaison Unit ISBN 3-902073-09-8,Austria.

NABUURS,G.J., PAİVİNEN,R.,SCHANZ,H., 2001: Sustainable Management Regimes for Europe's Forests-A Projection With EFISCEN until 2050. Forest Policy and Economics ISSN: 1389-9341, Volume 3, Issue 3-4, Elsevier Science.

NİELSEN,P.U.,POULSTRUP,E.,HELLES,F.,MEİLBY,H.,2004: The EU Forest Policy After Assessing the New Member States' Potential Impact.
http://www.metla.fi/tapahtumat/2004/ssfe/presentations/wg2/ssfe_Nielsen_Poulstrup_Helles_Meilby-2_004.pdf

ÖZDÖNMEZ,M., İSTANBULLU,T.,AKESEN,A.,EKİZOĞLU,A.,1996: Ormancılık Politikası. ISBN 975-404-429-5, İ.Ü. Yayın No: 3968, Fakülte Yayın No: 435, İ.Ü. Basımevi ve Film Merkezi,İstanbul.

PALO,M.,UUSİVUORİ,J.,MERY,G.;2001: World Forests, Markets and Politics. World Forests Volume III, ISBN 0-7923-7170-4, Kluwer Academic Publishers, Finland.

PARVIAİNEN,J.,FRANK,G., 2003: Protected Forests in Europe Approaches-Harmonising the Definitions for International Comparison and Forest Policy Making. Journal of Environmental Management, ISSN: 0301-4797, Volume 67, Issue 1, Elsevier Science.

REQUARDT,A., SCHUCK,A.,2003: MCPFE Criteria and Indicators for Sustainable Forest Management. [Analyse und Evaluierung der gesamteuropäischen quantitativen und qualitativen Kriterien und Indikatoren zur nachhaltigen Waldbewirtschaftung am Beispiel des Fürstentums Liechtenstein – Eine Untersuchung der Daten- und Informationsgrundlage], unpublished,TU-Dresden, Tharandt 2003. 230+ p.

http://www.conservaiontechnology.co.uk/NEFIS/WP3/UseCases/c&i%20_requardt_schuck.htm

TİSSARİ,J.,I.,O.;2004: Future Direction of European Forest Policy. Consulting Services in Sustainable Forestry, Industry and Environment,© Indufor Oy 2004.

WULF,2003: Forest Policy in the EU and its Influence on the Plant Diversity of Woodlands. Journal of Environmental Management ISSN: 0301-4797 Volume 64, Issue,1 Elsevier Science.